

מלחמה פוסט-הרואית

אנו חיים בתקופה שבה החשש מפני אבדות הוא השיקול העליון המכתיב את אופן הפעלת הכוחות. הדבר בלט במלחמת המפרץ ועוד יותר מכך במלחמת קוסובו. למרות זאת משקיעים הצבאות מעט מאוד משאבים במחקר ובפיתוח של אמצעי מיגון מתקדמים לחייליהם

פרופ' אדוארד לוטוואק

כאשר בכל פעם נמחה או נשרף בפצצות תבערה שטח של קילומטרים רבועים רבים, לא היה צורך להגדיר מטרות מדויקות. לעומת זאת בהפצצות הדיק של היום "חבילת תקיפה" של תריסר מטוסי קרב לכל היותר משגרת כ-20 טון חימוש, אשר יהיה אפקטיבי רק אם ייחרסו בדיוק המבנים הנכונים מתוך שטחים גדולים של בסיסים צבאיים, מפקדות ומפעלי ייצור, אשר כל אחד מהם עשוי לכלול 10, 20 או 30 בניינים נוספים. לא פשוט לזהות את גגו של המבנה החיוני מתוך מכלול הגגות הכוללים, בין היתר, מכבסות, קנטינות, יחידות מנהלה ומחסנים לא חיוניים אחרים – במיוחד עתה, כאשר מדינות המועדות לתקיפה עושות שימוש קבוע באמצעי הסוואה, הסתרה

ללא מודיעין למטרות - היכולת לשגר את החימוש המדויק מבוצזת לחלוטין

והנאה.

יתר על כן, קביעה של רשימת המטרות הנכונה תלויה בגורמים אסטרטגיים ופוליטיים שקשה לנתחם כראוי: האם המטרה היא לבלום פלישה שכבר החלה, להביא לשלילת יכולת כללית, לשלוח אזהרה או לכפות שינוי מדיניות? מעבר לתוצאים החומריים הישירים – גשר הרוס, למשל, יביא להסטת התנועה – כל היתר תלוי בדרך שבה יגיב האויב, ואת זאת תמיד קשה לצפות.

לבסוף, להוציא מצב שבו נדחית המערכה האווירית לשלב השני של המלחמה, יש צורך בדי כוח אווירי כדי לבצע הכול בעת זבעונה אחת: המאבק להשגת עליונות אווירית מול חיל האוויר של האויב, דיכוי ההגנה נגד מטוסים שלו והפצצה שיטתית של המטרות הנבחרות.

מכל מקום, גם אם מולאו כל הדרישות לביצוע מערכה אווירית, אפשר שהאויב עצמו לא יהיה פגיע במידה מספקת להפצצת דיק על מנת לעשות אותה לתכליתית. הן עיראק ב-1991 הן סרביה ב-1999 היו מדינות בעלות רמת ארגון

החוקים החדשים של המלחמה, החלים על כל המדינות המתקדמות, התבהרו לאט, אך כעת הם כבר ברורים דיים. החוק מספר אחת קובע שמשפחות החיילים, כלי התקשורת ובסופו של דבר גם הממשלות אינם מוכנים לקבל אבדות בנפש – ולו גם מעטות – כתוצאה מלחימה. זאת גם כשמדובר בלחימה להשגת מטרות צבאיות חשובות ואולי גם חשובות מאוד. במקביל, הופעת התקיפה המדויקת מן האוויר יצרה

אפשרות למדינה להילחם מלחמה שלמה ללא כל אבדות לכוחותיה, כפי שהודגם ב-1991 במלחמת המפרץ והוכח ב-1999 במלחמת קוסובו. אולם כל זה נכון, כמובן, רק במלחמות מסוימות ולמעשה רק במלחמות מעטות מאוד.

ראשית, רק קומץ מדינות – וישראל בכללן – יכולות להוציא לפועל מערכה אווירית של תקיפה בחימוש מדויק. החימוש עצמו אינו בהכרח יקר מאוד או קשה מאוד להשגה (פצצה מונחית לייזר היא זולה במיוחד), אולם החזקת חימוש מדויק בכמות מספקת היא רק תנאי הכרחי, הרחוק מלהיות מספיק כדי לנהל מלחמה באמצעותו.

ללא מודיעין למטרות – מדויק לא פחות מהחימוש – היכולת לשגר את החימוש המדויק מבוצזת לחלוטין. נדרש מאמץ מודיעיני רחב היקף ויקר כדי לאכן, לזהות, להעריך ולקיים מעקב רציף אחר אלפי מטרות בודדות. גם בחירת המטרות אינה מלאכה פשוטה. במלחמת העולם השנייה הופצצו ערים שלמות שוב ושוב באלפי טונות של פצצות, שהוטלו בכל פעם מכלוף מפציצים. בהפצצות אלה,

מרצה לאסטרטגיה באוניברסיטה ויועץ לממשל האמריקני

דרזדן ההרוסה לאחר
ההפצצות במלחמת
העולם השנייה

מלחמה

עשן עולה ממטרה בבנדאד, שהופצצה מִהאוויר במהלך המלחמה

גבוהה, אשר תפקודן היום יומי נשען על הספקת חשמל, על תקשורת ממורכזת, על כבישים מהירים ועל מסילות ברזל וגשרים. כוחן הצבאי היה תלוי בתשתית לוגיסטית דוגמת מחסני דלק, אתרי תספוקת, בסיסי אוויר, מזחים ימיים וכדומה. לכן הן בעיראק הן בסרביה היו אלפי מטרות קבועות ומרוכזות בעלות ערכיות גבוהה, שניתן היה לזהות, לאכן ולתקוף באורח תכליתי בחימוש מדויק.

אבל אם מטרת ההפצה היא לבלום פלישת כוחות יבשה תוך כדי התרחשותה או לעצור פעילות תוקפנית אחרת, כגון שיגור טק"ק, ייתכן שלא יהיה די בתקיפת מטרות אסטרטגיות של השלטון וכן מטרות תקשורת, תחבורה או תשתית צבאית. אפשר שיהיה צורך לתקוף את הכוחות הלוחמים עצמם, וזו בעיה ממשית ללא פתרון ממשי. גם כוחות אלה מספקים מטרות ערכיות למכביר, אשר ראיות לתקיפה (השמדת טנק או אפילו נגמ"ש בפצצה מונחית לייזר, שמחירה 30 אלף דולר, היא עסקה טובה). אולם מטרות אלה אינן ניחות ואינן מובחנות דיין באופן שניתן יהיה לזהות

ולאכן אותן מראש באורח אמין, וניתן יהיה לתקוף אותן מאוחר יותר במערכה אווירית מתוכננת כדבעי.

מלחמת המפרץ ב-1991 ומלחמת קוסובו ב-1999 הוכיחו – למרות כל הטענות הנגדיות – כי הפצצות דיק מעשיות כיום רק נגד מטרות ניחות, שלגביהן ניתן לבצע את התהליך התלת שלבי ההכרחי אשר כולל: זיהוי המטרה חודשים או שנים מראש, רכישתה בעת התקיפה והערכת נזק בדיעבד על מנת לקבוע אם אכן הותקפה המטרה הנכונה ואם הושגה

מידת הפגיעה הנדרשת. מכיוון שתהליך זה מחייב למצוא את המטרה שלוש פעמים – לפני התקיפה האווירית, בעיצומה ולאחריה – הרי שלא ניתן לתקוף ביעילות מטרות בעלות יכולת תנועה ממקום למקום, מה שנכון לגבי כל הכוחות הלוחמים, גם אם המטרות עצמן הן בעלות מובחנות גבוהה.

התקפות מזדמנות על כוחות ניידים עשויות להיראות יעילות, לפחות בעיני הטייסים המבצעים אותן. אולם מאוחר יותר תמיד מתברר, כפי שהיה נכון הן ברמת הגולן ב-1973 והן בקוסובו ב-1999, כי גיחות רבות השמידו למעשה מעט מאוד. בוודאי שבמצב נואש גם עצם עיכוב האויב הוא תרומה רבת ערך ואף חיונית, אולם במצב זה הכוח האווירי אינו מחליף את הכוח הקרקעי, אלא רק מסייע לו במידה מסוימת. כמורכב, כפי שכל אחד יודע, הפצצות דיק עשויות להיות לא רק לא יעילות, אלא חסרות כל תכלית שהיא נגד כוחות גרילה, חתרנות וכדומה. גם אם תהיינה כמה מטרות ערכיות ומרוכזות, אפשר שלהשמדתן לא תהיה כל השפעה על פעילותם של כוחות אלה, למעט מתן סיפוק רגעי להנהגה. הפצצות דיק אינן פטיש המוחץ את האויב, אלא פגיון

חד מאוד. לכן אין הוא שימושי כאשר המטרות בכוח מפוזרות מדי – מה שנכון לגבי רוב כוחות הצבא הקונוונציונליים הערוכים לקרב ולא רק לגבי כוחות גרילה חמקנים.

מכאן שכבר החוק הראשון של המלחמה הפוסט-הרואית הוא מגביל מאוד, על אף כל מה שניתן לעשות באמצעות הפצצות מנגד ללא נפגעים. כאשר לא ניתן להפעיל את החי"ר, את החת"ם, את השריון, את מסוקי הקרב ואת המטוסים לסיוע קרוב, או שהם מופעלים מעט מאוד ובזהירות רבה, משום שהם חשופים במידה מסוימת לאפשרות של ספיגת אבדות, משמעות הדבר היא שיש ללחום כל מלחמה שתהיה תוך שחיקה מזערית של כלל הכוח הצבאי הזמין – דהיינו תוך שימוש בטילי שיוט ארוכי טווח ובמפציצים לשיגור חימוש אוויר-קרקע שניתן לשגר ממרחק בטוח, מגובה בטוח או משניהם גם יחד. אם על הטייסים, המשתתפים במתקפה אווירית, לטוס בביטחון רב יותר, מאשר הנוסעים באיזושהי טיסה מסחרית בעולם השלישי,

הרי גם הכוח האווירי עצמו מוגבל מאוד. כך קרה במלחמת קוסובו ב-1999, כאשר בעלות הברית ויתרו הן על מבצעי "חפש והשמד" בגובה נמוך והן על משימות סיוע קרוב ללוחמי הגרילה האלבנים מארגון ה-KLA, משום שהיו מסוכנים מדי. מאותה סיבה גם לא נעשה שום שימוש במסוקי קרב.

אפילו ארה"ב הופכת בתנאים כאלה למעצמה מדרג שני. זו הסיבה שבגללה נדרשו במלחמת קוסובו 11 שבועות של הפצצה, שעבודם של חלק ניכר ממטוסי חיל האוויר האמריקני,

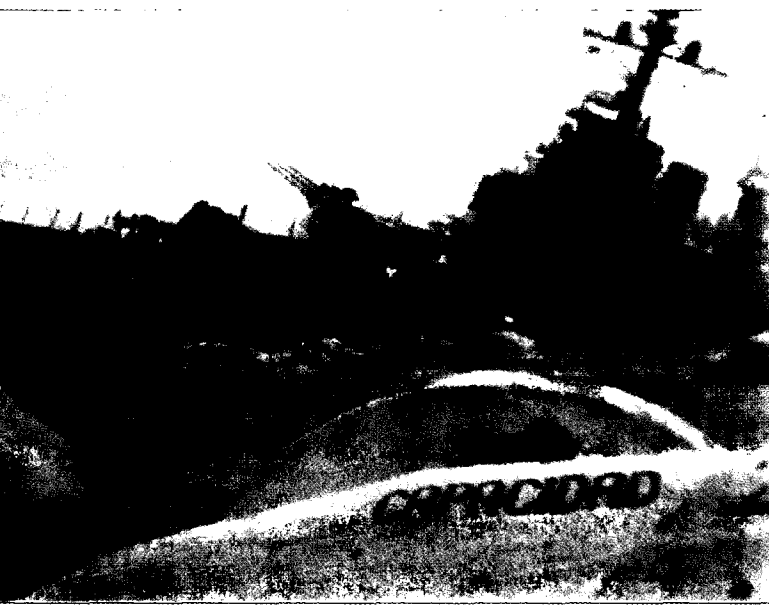
של מטוסי הצי ושל מטוסים רבים אחרים של נאט"ו וריקון מאגרי החימוש המדויק של בעלות הברית. זאת כאשר סרביה לא הייתה בשום מובן מעצמה גדולה ואף לא בינונית. ניהול מלחמה רק באמצעות הפצצות דיק דומה לניסיון לבנות בית באמצעות מברגים בלבד במקום להשתמש בכל כלי הבנייה: גם אם ניתן לעשות זאת, זה דורש מאמץ גדול לאין שיעור. לעיתים קרובות אף כלל לא ניתן לפעול כך: ארצות הברית לא יכלה להשתמש בהפצצות דיק נגד הכנופיות בסומליה, ולכן נאלצה לסגת משם בחרפה. היא לא יכלה להתערב בהאיטי ואף לא יכלה להציל את בני הטוטסי ברואנדה מרצח עם, משום שכנופיות הרוצחים מבני ההוטו לא היו מטרה הניתנת לזיהוי.

באורח דומה גילתה ישראל כי הפצצות הדיק הן שימושיות רק במידה מועטה נגד החיזבאללה בעל רמת הארגון הגבוהה, ובלתי שימושיות נגד התפרצות של לוחמת גרילה בשטחים, שאותה ניתן יהיה להביס – אם בכלל – רק באמצעות כוחות קרקע.

יתר על כן, למלחמה הפוסט-הרואית ישנו חוק שני: ישנה סובלנות מעטה מאוד גם לנפגעי האויב. הפצצה ישירה על

**התקפות מזדמנות על כוחות
ניידים עשויות להיראות יעילות,
לפחות בעיני הטייסים המבצעים
אותן. אולם מאוחר יותר תמיד
מתברר, כפי שהיה נכון הן
ברמת הגולן ב-1973 והן בקוסובו
ב-1999, כי גיחות רבות השמידו
למעשה מעט מאוד**

המשחתת הארגנטינית קומנדנט בלגרנו טובעת במלחמת פוקלנד

במלחמת פוקלנד נמתחה ביקורת עזה בבריטניה על
ממשלתה שזו מרגרט תאצ'ר, משום שהורתה להטביע
את ספינת המלחמה הארגנטינית קומנדנט בלגרנו -
פעולה שבה נספו מלחים ארגנטינים רבים

אוכלוסייה אזרחית של האויב כמובן אינה עוד בחשבון – בניגוד לדרך שבה נהגו כולם במלחמת העולם השנייה ובמידה מסוימת גם במלחמות קוריאה ווייטנאם. אילוץ זה עשוי להיראות לא חשוב, משום שברוב המקרים ניתן להשיג רק מעט, אם בכלל, על-ידי הרג ישיר של אזרחים. למשל, קשה להניח שאיום להרוג אלפי אזרחים עיראקים ירתיע את צדאם חוסיין, שנוהג לקטול בהם באופן שגרתי במספרים גדולים יותר. אולם כאשר אפילו מספר קטן של אבדות מקריות ולא רצויות (פגיעה סביבתית) אינן קבילות על דעת הציבור בעורף, התוצאה היא שלא ניתן להפציץ אפילו מטרות בעלות חשיבות רבה, אם הן ממוקמות בתוך איזור עירוני צפוף. כך עצרה ארצות-הברית כליל הפצצת מטרות בבגדאד בפברואר 1991, לאחר שנהרס מקלט שהיה ממוקם במבנה שבו שכנה גם מפקדה, ונהרגו אזרחים רבים.

אולם חוק מספר שתיים הוא למעשה הרבה יותר מגביל: הוא מוציא מכלל אפשרות לא רק הרג של אזרחים, אלא גם הרג של אנשי צבא, אם ניתן להגדיר אותם כ"מוגזם" או "לא הכרחי" מבחינה אסטרטגית. לאחר מלחמת המפרץ ב-1991 הואשמו ארצות-הברית ובריטניה בכך שהפציצו שלא לצורך יחידות של צבא עיראק שנסוגו מכוויית, כשהן גורמות להרג של מאות ואולי אלפי חיילים. פרצה אז שערורייה גדולה, ששככה רק כאשר אותם כוחות שלא נהרגו בהפצצות החלו לטבוח עשרות אלפי כורדים ושיעים מורדים.

עוד קודם לכן נמתחה ביקורת עזה בבריטניה – ולא רק בארגנטינה – על ממשלתה של מרגרט תאצ'ר, משום שבמלחמת פוקלנד ב-1982 הורתה להטביע את אוניית המלחמה הארגנטינית קומנדנט בלגרנו – פעולה שבה נספו מלחים ארגנטינים רבים. המשמעות היא שהבריטים אמורים היו – לדעת המבקרים – לקחת את הסיכון הכרוך בתוצאות הגעתה של הבלגרנו למימי פוקלנד, על אף שהיו מסובכים באותה עת בלחימה נואשת, כשלהשתתף מעט אוניות מלחמה בנות שימוש ובקושי כוח אווירי כלשהו.

גרוע מכך: כאשר דעת הקהל העולמית מעוצבת באמצעות הסיקור הטלוויזיוני, מיושם חוק מספר שתיים גם במקרים מורכבים, כאשר אויבים חמושים מתערבבים בכוונה תחילה בין אזרחים העשויים להיות פסיביים, אך עלולים גם לזרוק אבנים, בקבוקי תבערה וכדומה על מנת לגרות לתגובה בנשק. מסיבות טכניות בלבד תציג הטלוויזיה באופן הרבה יותר בולט את הנפגעים מהאירוע מאשר את הירי מתוך הקהל שהוביל לתגובה באש. שלא לדבר על כך שלא כל סיקור טלוויזיוני הוא תמיד מאוזן.

מקרה זה דומה ליצירה המכוונת של נזק סביבתי מרבי על-ידי מיקום בצוותא של מטרות צבאיות ואזרחיות, כפי שנהגו העיראקים לעשות דרך קבע במלחמת המפרץ, עת יחידות הגנה אווירית ואף מטוסי קרב מוקמו בצמוד למסגדים, לבתי-ספר, למגורי אזרחים וכדומה.

הטלוויזיה יוצרת התרשמות, לא החלטות אסטרטגיות, אולם יש לה השפעה פוליטית, אשר בטווח הארוך עשויה להביא לתוצאות אסטרטגיות. אין תרופה ישירה לעיוות

השיטתי של הסיקור הטלוויזיוני של אירועי התמרדות כמו גם לאיסור להפציץ מחשש לגרימת נזק סביבתי מתוכנן בזדון. אולם קיים פתרון עקיף, אף על פי שהוא עלול להיות קשה מבחינה פוליטית ואף טקטית: תקיפת מנגנון ההנהגה והמנהיגים עצמם, משום שאין איזון כאשר מנהיגים, החושפים בזדון את אזרחיהם לסכנת מוות, זוכים בעצמם לחסינות מפני נקמה.

ישנה, כמובן, שאלה הרבה יותר רחבה: כיצד יכולים הכוחות המזוינים של מדינות מודרניות, שאינן מוכנות לקבל אבדות בנפש, להתמודד עם תוקפנים המונועים בלהט של לאומיות או פנאטיות דתית ומוכנים למות למען התהילה או כקדושים? יש הרואים דילמה זו כחסרת תקדים וכבלתי ניתנת לפתרון.

למעשה זו בעיה ישנה מאוד. החיילים המקצוענים, מקבלי השכר והפנסיה ומוכווני הקריירה של הלגיונות הרומאיים נדרשו לפני כ-2,000 שנה להילחם שוב ושוב נגד לוחמים – דוגמת היהודים – ששאפו למוות של תהילה למען השבט או הדת. כבר אז היו המפקדים הרומאיים רחוקים מלהיות אדישים לאבדות בקרב, ולו רק משום שעלותם של גייסות מאומנים הייתה גבוהה, וכוח אדם איכותי היה נדיר. מן המפורסמות, שאוגוסטוס הלך לעולמו כשהוא עדיין מבכה את שלושת הלגיונות שאבדו לגלוס בגרמניה שנים רבות קודם לכן.

מה שנכון הוא שהפתרונות הישנים לבעיה ישנה זו נשכחו

הלגינורים הרומאיים היו מוגנים באופן קיצוני, אך בגלל המשקל הרב של ציוד המגן שלהם בקושי יכלו לרדוף אחרי אויב בורח

לרוב, משום שגם בתקופה פוסט־הרואית זו התפיסה הרווחת של המלחמה בקרב הממסדים הצבאיים היא עדיין נפוליאונית: היא שמה דגש על פעולה התקפית להשגת מטרות מערכתיות. זו, כפי שיוצג להלן, מנטליות המותאמת בצורה גרועה לתנאים הפוסט־הרואיים.

אם הצבאות המודרניים יתגברו על מנטליות זו, הם יוכלו לעשות מה שעשו הרומאים על מנת לצמצם את אבדותיהם בקרבות נגד עמים פרימיטיביים וקנאים (עמים תרבותיים

קיבלו את מרותם) מבריטניה ועד יהודה.

ראשית, הרומאים נהגו להימנע ככל האפשר ממפגש שאינו מתוכנן ואינו מובנה, גם אם לכוחותיהם בזירה היה יתרון ברור. ככלל העדיפו הרומאים לאפשר לאויביהם לסגת למקומות שבהם בחרו, גם אם היו מבוצרים היטב או חזקים מטבעם, מאשר לעמוד בפני קרב לא צפוי, שגם מספר האבדות בו אינו צפוי.

בכך שהפכו בצורה זו מציאות נזילה למצור, יכלו הרומאים להילחם מערכות שיטתיות וניתנות לשליטה. המצור היה האמצעי שבאמצעותו יכלו הרומאים למצות בצורה הטובה ביותר הן את עליונותם הטכנולוגית באומנות המצור והן את יתרונם הלוגיסטי בהספקה. מקבילה מודרנית, אשר עשויה לעיתים להיות שימושית, היא לאפשר לחתרנים, ללוחמי גרילה ולאוויבים חמקמקים אחרים להחזיק במתקנים קבועים די זמן כדי להופכם למטרות ראויות להפצה.

אולם המקבילה האסטרטגית המודרנית של המצור הרומאי היא האמברגו הכלכלי או ההסגר, שהשפעתם אינה נראית או כמעט שאינה נראית בסיקור הטלוויזיוני, אך ביכולתם להשיג תוצאות כבדות משקל. מנהיגים פוליטיים אומנם כמעט אף פעם אינם נכנעים לאיומים כלכליים או אף להסגר בפועל, אך אם אלה מבוצעים באורח אפקטיבי, יש להם תוצאות חומריות אובייקטיביות.

זה היה נכון לגבי עיראק אחרי מלחמת המפרץ, כאשר יבוא האמל"ח הופסק, בעצם, לא על־ידי חסימת גבולות עיראק (מה שמעולם לא בוצע), אלא באמצעות הגבלת השימוש בהכנסות מהנפט לרכישות מורשות של מזון, של תרופות, של ציוד לתעשיית הנפט וכדומה. הנפט שיוצא בהברחה לא היה בו די לממן מהלך גדול של התחמשות חשאית מחדש. במבט רחב יותר ניתן לקבוע, כי קשיים כלכליים פוגעים באשראי של המדיניות שגרמה להם. מנהיג סרביה, סלובודן מילושביץ, הודח באוקטובר 2000 לא בגלל ההפצצות ב־1999, אלא משום שהסרבים לא היו מוכנים לסבול עוד את הנטל הכלכלי שנגרם על־ידי האמברגו הכלכלי נגד מילושביץ. במקרה של ישראל – סגר כלכלי על השטחים שבשליטת הרשות הפלסטינית עלול שלא לתרום דבר להפסקת ידווי האבנים, ירי הצלפים או ההצתות, אולם הוא עשוי להפוך אותם לשעשועים יקרים, אשר האוכלוסייה הנפגעת מכך לא תתמוך בהם לאורך זמן.

שביעות רצון מהישגים חלקיים ואיטיים עומדת בסתירה למנטליות הנפוליאונית, הקוראת למבצעים צבאיים מכריעים, אולם אינה מותאמת לתנאים הפוסט־הרואיים.

ברמה הטקטית יש לנוהג צבאי רומאי אחר רלוונטיות מודרנית. די להעלות בזיכרוננו את מראה הלגיון הרומאי כדי להיווכח עד כמה הוקרבה היכולת ההתקפית לטובת צמצום מספר האבדות: המגן המלבני הגדול, קסדת המתכת החזקה, שריון החזה השלם, מגיני הכתפיים והרגליים היו ביחד כה כבדים, עד שהגבילו במידה רבה את הזריזות. הלגינורים היו מוגנים באופן קיצוני, אך בקושי יכלו לרדוף אחרי אויב בורח או אף לדלוק אחרי, אם נסוג במהירות. יתרה מכך, בניגוד לכל השריון המגן, צוידו הלוחמים רק בחרב

שביעות רצון מהישגים חלקיים ואיטיים עומדת בסתירה למנטליות הנפוליאונית, הקוראת למבצעים צבאיים מכריעים, אולם אינה מותאמת לתנאים הפוסט-הרואיים

קצרה (גלדיום) ובשלוש חניתות להטלה. ברור שהרומאים ייחסו חשיבות רבה יותר להקטנת שיעור האבדות שלהם מאשר לריבוי אבדות האויבים.

כיום ישנם חומרים טובים בהרבה מברזל ומעור, אולם בשל מתן קדימה – שכבר עבר זמנה – להתקפיות, הושקעו רק מעט מאוד מחקר ופיתוח על מנת לתת לפרט הלוחם צורות מתקדמות של מיגון. למעשה, הציוד הטוב ביותר הזמין בתחום זה פותח באופן פרטי על ידי חברות קטנות בהשקעה קטנה, והוא מיועד למכירה לכוחות משטרה. גם בתיכון של כלי רכב משוריינים – למעט טנקי מערכה – מודגשים לרוב הזריזות והעלות הנמוכה על חשבון המיגון.

גם באזורים בעלי רמת סיכון גבוהה נעשה שימוש רב בכלי רכב רכים. הסיבה לכך אינה רק שיקולי עלות, אלא גם רצון להשיג יכולת סיור משופרת וכדומה. העדיפויות הרומאיות – בניגוד לאלה הנפוליאוניות – מתבטאות בכוחות זריזים פחות ויקרים יותר מבחינת הציוד והתפעול, ואשר על כן גם קטנים יותר. אולם כוחות מהדגם הרומאי ניתן לשלוח בפועל לקרב ולא נמנעים מלהפעילם מחשש לאבדות.

בדומה לכך מילאו ביצורים קבועים ומתאימים תפקיד חשוב בתפיסות הטקטיות והאופרטיביות המועדפות על הרומאים, שהיו במועד לא הרואיות. למעשה, אם בוחנים את ציודם ואת הכשרתם בבנייה, היו מסווגים היום את הלגינות עצמם כיחידות הנדסה קרבית ולא כחיל רגלים. אפילו היקפו של מחנה לילה בעת מסע הוגן בקפדנות באמצעות הפירות עמוקות, שבצידן גדרות או קירות אבן. במבט רחב יותר – אלפי קילומטרים של גבולות זכו למיגון באמצעות חומות אבן, גדרות וחפירות נגד פרשים או שורה צפופה של מגדלי תצפית, כשהגבול עבר לאורך נהרות. יתר על כן, כל המכשולים הקויים האלה מוגנו באמצעות כוחות שהיו ערוכים בקרבתם בתוך מחנות מבוצרים. הרומאים היו תמיד נכונים להוציא משאבים רבים כדי להגן על חייליהם היקרים.

כיום, כאמור, זמינים חומרים הרבה יותר טובים, אולם רק מעט נעשה מבחינה טכנולוגית כדי להתקדם מעבר לשקי החול וגדרות התיל של המאה שעברה, כפי שמעידות התמונות של חיילי ארצות-הברית בבוסניה או של חיילי צה"ל לאורך הגבול עם לבנון. מיליארדי דולרים מושקעים בארצות-הברית על מנת לפתח מטוס קרב מעט יותר טוב, אולם סך תקציב המחקר והפיתוח של אמצעי מיגון הוא מזערי. מובן שהקצאת משאבים בהיקף משמעותי לפיתוח וליצור חומרים ומוצרים לביצורים קבועים, פריקים וניידים עומדת בניגוד לדגש הנפוליאוני המתמשך על התקפיות, אולם, שוב, היא תואמת את התנאים הפוסט-הרואיים.

בגישה רחבה יותר אפשר להשתמש בסדר העדיפויות ה"רומאי" גם להקצאת משאבים בין זרועות, תחומים ומערכות נשק. הקריטריון המקובל של עלות-תועלת עדיין אינו מבטא באופן מלא את הרגישות הקיימת לאבדות. מבני כוח חלופיים עבור כוחות הים היבשה והאוויר מוערכים עדיין על-פי יחס העלות לביצועים בלי לתת משקל שווה לשיקול של מידת החשיפה לאבדות.

ברור, כמובן, שמידת החשיפה לפגיעה משתנה באורת דרסטי בסוגי כוח שונים – מחשיפה מזערית ביחידות טילים בליסטיים ועד לחשיפה מרבית בחיל רגלים, ושהסכנה לספוג אבדות היא כיום האילוץ המכריע בניהול מערכות צבאיות. אך בצבא ארצות-הברית עדיין מקבלים צבא היבשה והנחתים את נתח התקציב הקבוע שלהם, כאילו היו שמישים כבעבר, עת מפקד דיוויזיה שאיבד 100 חיילים ביום עשוי היה להיחשב כמוצלח מאוד. באירופה רווח אותו סדר עדיפויות מיושן, ואפילו בישראל – הנחשבת רגישה לאבדות – סדר העדיפויות הצבאי עדיין אינו משקף את מלוא ההשלכות של אילוץ זה.

נחוצה איפוא תפיסה חדשה של המלחמה, גילוי מחדש של המנטליות ה"רומאית" כדי להזריק ריאליות לא הרואית לטוטליות של ההחלטות הצבאיות – בדיוק כדי להתגבר על עודף מורך הלב שבשימוש בכוח הצבאי.

מלחמה פוסט-הרואית